

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับอุตสาหกรรมการผลิตข้าวฮางของวิสาหกิจชุมชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะและสภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรม ความเชื่อมโยงในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) โดยการใช้ตัวแบบไดมอนด์ (Diamond Model) โครงสร้างต้นทุนการผลิตและโครงสร้างราคาในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของอุตสาหกรรมข้าวฮาง ซึ่งวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Research) โดยผู้วิจัยใช้วิธีการรวบรวมสำรวจภาคสนามและศึกษาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อที่จะศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรม กระบวนการการผลิต ส่วนประกอบการตลาด 4 P's รวมปัญหาและอุปสรรคและข้อจำกัดในการพัฒนาของอุตสาหกรรมข้าวฮาง และใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถาม (Structure Questionnaire) เพื่อวิเคราะห์โครงสร้างของต้นทุนการผลิตโดยวิธีทางบัญชีต้นทุนรวม (Full Absorption Costing) ของวิสาหกิจชุมชนและระดับราคา ณ จุดต่างๆ ในห่วงโซ่อุปทาน (Supply Chain) ของอุตสาหกรรมข้าวฮางเพื่อนำผลของการศึกษาประกอบการพัฒนาตลาดของอุตสาหกรรมข้าวฮางในประเทศไทยต่อไป

ผลการศึกษาถึงลักษณะสภาพแวดล้อมของอุตสาหกรรมข้าวฮางพบว่าการสนับสนุนส่งเสริมจากภาครัฐ แต่ความเชื่อมโยงของกลุ่มอุตสาหกรรมยังน้อย ด้านการผลิตมีวัตถุดิบเพียงพอต่อการพัฒนาตลาดและสามารถทำกำไรจากการประกอบการ ด้านการตลาดการแข่งขันยังมีน้อย การวางตำแหน่งผลิตภัณฑ์ทำการตลาดแบบเฉพาะเจาะจง (Niche Market) จึงทำให้ระดับราคาสูงมากกว่าข้าวในลักษณะเดียวกัน อีกทั้งความรู้ของตัวผลิตภัณฑ์ข้าวฮางต่อสาธารณชนยังไม่แพร่หลาย และในห่วงโซ่อุปทานด้านการขนส่งยังผ่านพ่อค้าคนกลางจำนวนหลายระดับ ดังนั้นหากมีการเชื่อมโยงกันของกลุ่มเกษตรกร (Cluster) เพื่อพัฒนาห่วงโซ่อุปทานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นเกษตรกรก็จะเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์สูงสุด

This research concerns the Ha-ang Rice industry in the upper northeastern part of Thailand. The objectives of this research are to study features and surroundings of the industry, including the connection and clustering in industry Supply Chain by using Diamond Model, and the definite study and analysis in structures of producing cost structure and pricing structure along the Supply. This research study is designed as Mixed Research Methodology by survey from field studies, and depth interviews farmers community enterprises as to study the industry nature, manufacturing processes, marketing mix and 4 P's as problems and obstacles and constraints in the development of Ha-ang Rice industry. Additionally, the structure questionnaires to gather the structure of production costs: by using Full Absorption Costing of community enterprises, Moreover price levels at various points in the supply chain.

The findings of this study are as follows: there is support of the government regarding the industrial feature and surrounding aspect. Nevertheless, there are some improvements required at the level of connection and clustering between groups in this industry. In supply perspective, there are sufficient rice and raw materials for Ha-ang Rice production with the considerably profitable business. In the marketing aspect, there is at low competitive level and therefore, there are the possibility in the current market to further enlargement and development. As niche market is used as the product positioning for Ha-ang Rice, its price level is higher than other rice product. Furthermore, as Ha-ang Rice product is not well known enough among the public and there are too many level of middlemen along the supply chain, therefore the higher the cooperation among the cluster, the more beneficial the farmers will get.